

Rynek warzyw ekologicznych

Coraz większe obawy o środowisko związane ze stosowaniem szkodliwych chemikaliów w rolnictwie oraz ich negatywnym wpływem na zdrowie konsumentów, powodują wzrost popytu na żywność i napoje ekologiczne.

dr inż. Krzysztof Zmarlicki

Instytut Ogródnictwa – PIB w Skierniewicach

Gwałtowny wzrost częstości występowania chorób przewlekłych, takich jak nowotwory, cukrzyca i choroby układu krążenia wśród światowej populacji, wzrost obciążenia chorobami zakaźnymi, wzrost wydatków na opiekę zdrowotną oraz wzrost świadomości zdrowotnej, to tylko niektóre z głównych czynników, które zmieniają podejście konsumentów do żywności, w tym do warzyw z upraw ekologicznych.

Moda na eko

Rosnące zaangażowanie w kwestię klimatu skłania coraz więcej osób w bogatych krajach Europy i Ameryki Północnej do zadania sobie pytania, gdzie i w jaki sposób wytwarzana jest żywność, którą spożywają oraz

z jak daleka jest ona transportowana. Coraz więcej konsumentów chce nabywać żywność, której produkcja ma najmniejszy ślad węglowy, stąd m.in. rośnie spożycie produktów z upraw ekologicznych. Jest to oczywiście podyktowane chęcią ochrony środowiska. Efektem tego typu podejścia konsumentów na rynku żywności jest to, że wiele firm wprowadziło tak zwaną „politykę zakazu lotów”. Oznacza to, że żaden surowiec nie mógł być transportowany drogą powietrzną, czyli najbardziej obciążającą środowisko naturalne.

W związku z różnymi skandalami i oszustwami w branży spożywczej, wymagania dotyczące oznaczania pochodzenia żywności nabrały fundamentalnego znaczenia. Szczególnie jest to ważne dla produktów z upraw ekologicznych. Według ankiety z 2012 r. aż 90% konsumentów w UE chce wiedzieć, skąd pochodzi nabywana przez nich żywność. To, że wyraźne oznaczenie kraju pochodzenia nabywanego produktu jest jednym

Ogórków ekologicznych na polskim rynku w większości pochodzą z Hiszpanii.

z najważniejszych aspektów dla konsumentów potwierdza ankieta przeprowadzona w 2018 r. w Szwecji przez Kantar Sifo na zlecenie Axfood.

Dynamiczny rozwój

Rolnictwo ekologiczne, w tym uprawa warzyw, to szybko rozwijający się obszar w rolnictwie UE, co jest bezpośrednim wynikiem zwiększonego zainteresowania konsumentów produktami ekologicznymi. Tylko w okresie sześciu lat od roku 2012 do roku 2018 sprzedaż żywności ekologicznej wzrosła w EU-28 aż o 79,8% (z 20,8 mld do 37,4 mld euro), a obszar przeznaczony pod uprawy ekologiczne zwiększył się o 33,7% – z 10,05 do 13,44 mln ha. W odpowiedzi na wyzwania związane z tą szybką ekspansją oraz w celu zapewnienia skutecznych ram prawnych dla przemysłu, UE przyjęła nowe przepisy dotyczące sektora ekologicznego, które obowiązują od 1 stycznia 2022 r.

Brokuły ekologiczne pochodzące z Hiszpanii, ale oznaczone jako polskie, oferowane w 2022 r. w jednej z sieci sklepów w Polsce.

Coraz większa na rynku jest różnorodność polskich przetworów z warzyw ekologicznych.

Zdjęcia: K. Zmarlicki

Podaż polskich grzybów ekologicznych nabrała trwałego charakteru.

Kiszone polskie ogórki ekologiczne.

Przykłady zmian wprowadzonych w ramach nowego ustawodawstwa ekologicznego obejmują:

- wzmocnienie systemu kontroli, pomagające budować dalsze zaufanie konsumentów do unijnego systemu produkcji ekologicznej;
- nowe zasady dla producentów, które ułatwią mniejszym rolnikom przejście na produkcję ekologiczną;
- nowe przepisy dotyczące importowanych produktów ekologicznych, aby zapewnić, że wszystkie produkty ekologiczne sprzedawane w UE mają ten sam standard;
- szersza gama produktów, które mogą być sprzedawane jako ekologiczne.

Nowe prawodawstwo ekologiczne jest wspierane przez plan działania na rzecz produkcji ekologicznej w UE,

Na rynku amerykańskim podaż świeżych warzyw ekologicznych jest naprawdę duża.

który został uruchomiony przez Komisję Europejską w marcu 2021 r.

Promocja lokalnych produktów

W wielu krajach, w ostatnich kilkunastu latach, zauważalne są działania w celu promocji wsi przez wybór lokalnej i lokalnie produkowanej żywności. Trzy wartości dodane, które według firm badających rynek produktów ekologicznych, będą najbardziej poszukiwane w ciągu najbliższych pięciu lat to – produkty lokalne (51%), organiczne (19%) oraz przyjazne dla środowiska i zrównoważone (18%). Powyższych wyników nie należy interpretować jako zmniejszenia zainteresowania produktami ekologicznymi ale tym, że konsumenci coraz częściej zainteresowani są żywnością produkowaną lokalnie, która dodatkowo pochodzi z produkcji ekologicznej. Fakt, że produkty lokalne jawią się jako najważniejsza wartość dodana, można powiązać ze zwiększonym zainteresowaniem konsumentów kwestią klimatu i zakupem żywności o wyraźnej tożsamości, krótkiej drodze transportu oraz wzrastającą chęcią wsparcia okolicy, w której się mieszka.

Ekologiczne produkty z importu

W Polsce podejście większości konsumentów, zarówno do pochodzenia żywności, jak i sposobu jej wytworzenia, istotnie różni się od podejścia konsumentów w krajach ze znacznie większą siłą nabywczą. Niestety przeciętny polski nabywca żywności zarówno z powodu niższych dochodów, ale często również z powodu braku wiedzy jest zorientowany głównie na cenę kupowanego produktu. Dotyczy to również rynku warzyw ekologicznych, który jest jeszcze bardzo ograniczony. Praktycznie podaż warzyw z upraw ekologicznych ogranicza się do specjalistycznych sklepów z żywnością ekologiczną i hipermarketów w największych aglomeracjach. Spo-

radycznie warzywa ekologiczne dostępne są w sklepach dyskontowych. Niestety w większości warzywa ekologiczne na naszym rynku pochodzą z importu. Najwięcej, zwłaszcza ogórków, brokułów, kalafiorów i papryki, importuje się z Hiszpanii. Natomiast sałaty i marchew ekologiczna dostępne w polskich sklepach są produkcji włoskiej. Jedynie podaż polskich grzybów z produkcji ekologicznej ma charakter trwały. Dotyczy to zarówno popularnych pieczarek, dostępnych w kolorze białym i brązowym, ale również boczników, a nawet grzybów shiitake. W ofercie sklepów z żywnością ekologiczną jest bardzo dużo przetworów, które w większości produkowane są w Polsce. Z uwagi na wzrastającą w kraju produkcję ogórków ekologicznych, które charakteryzują się krótkim okresem trwałości, przetwory z nich dominują w ofercie. Niestety, ale oferta warzyw z produkcji ekologicznej w polskich sklepach w większości pozostawia wiele do życzenia. Różnice cenowe w stosunku do warzyw produkowanych w sposób konwencjonalny są zbyt duże, bo sięgające 100% i więcej i przez to trudne do zaakceptowania przez większość konsumentów. W krajach Europy Zachodniej i w Ameryce Północnej różnice cenowe rzadko przekraczają 30%, co większość konsumentów może zaakceptować. Często warzywa ekologiczne na naszym rynku z wyglądu są nieświeże i błędnie oznaczone, dotyczy to zwłaszcza kraju pochodzenia. Sprawia to, że spożycie w Polsce warzyw z produkcji ekologicznej jest bardzo małe, bo konsument dodatkowo nie ma pewności co faktycznie kupuje za relatywnie wysoką cenę.

Tekst powstał w ramach dotacji MRIRW Zadania Celowego 7.2. Opracowanie technologii produkcji warzyw i grzybów jadalnych w systemie ekologicznym.